

19

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ.

ЧУДОВА ОПЕРЕТКА
В ТРОХ ДІЯХ З ХОРАМИ І ТАНЦЯМИ.

НИКРДUP

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

PROSVITA

BOX 22. EDMONTON, ALBERTA

Найбільша руска книгарня в Канаді.

В УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ В ВІННІПЕГУ МІЖ ІНЬ-
ШИМИ МОЖНА НАБУТИ СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ.

Велика Історія України М. Грушевського в оправі	\$ 3.50
Велнка Історія М. Грушевського без оправі	— — 3.00
Розбійник Кармелюк — шість томів	— — — — — 2.40
Кобзар Т. Шевченка — повне виданє в оправі	— — — — — 2.25
Шевченківська бібліотека	— — — — — 1.75
Іван Гус	— — — — — 1.50
Камінна Душа	— — — — — 1.50
Сорок тисяч миль під водою	— — — — — 1.00
Народні Казки	— — — — — 0.90
Наука про народне господарство	— — — — — 0.50
На стрічу сонцю золотому	— — — — — 0.50
Грішники	— — — — — 0.80
В неділю рано зіля копала	— — — — — 0.75
Папа чи Христос?	— — — — — 0.65
Огнем і Мечем	— — — — — 0.65
Кайдашева Сімя	— — — — — 0.60
Огнем і Мечем — том другий	— — — — — 0.50
Блискавці	— — — — — 0.50
Фільозофія Штуки	— — — — — 0.50
Куди Йдеш Господи?	— — — — — 0.50
Тайни Цісарської Роднини у Відни	— — — — — 0.50
Захар Беркут	— — — — — 0.50
Суд Чотирох	— — — — — 0.40
Тарас Бульба	— — — — — 0.40
При стрілецькій ватрі	— — — — — 0.40
Великий Сонник	— — — — — 0.40

ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ.

ЧУДОВА ОПЕРЕТКА
В ТРОХ ДІЯХ З ХОРАМИ І ТАНЦЯМИ.

НИКІТОВ

ГОЛОВНИЙ СКЛАД

PROSVITA

ВОХ 22. EDMONTON, ALBERTA

ПОЯСНЕНЭ.

Коли в 1775 році російська цариця Катерина приказала знищити Запорожську Січ, тоді одна часть Запорожців покинула Україну і поплила Дніпром на Чорне море а звідти і заїхали до Туреччини, яка тоді обнімала західні береги Чорного Моря, нинішну Румунію. Туреччина знаючи хоробрість Запорожців радо прийняла їх і дала їм землі до поселеня коло уйстя Дунаю. Тут Запорожці заложили собі другу "Січ" і назвали її також "Запорожською Січию", з любви до давної. Тут Запорожці жили до 1828 року і помагали Туркам в їх воєнних походах. В році 1828 атаман Гладкий зібрав своїх Запорожців і вернув ся з ними в Росію. Повернувші Запорожці зза Дунаю поселились на лівім березі Кубаня побіч своїх братів Чорноморців.

ЛІЗВІ ОСОБИ:

Іван Карась, Запорожець. (семейний.)

Одарка, жена його.

Оксанна, сирота, живуща в домі Івана Карася

Андрій, молодий козак, чорноморець.

Прокіп, суперник його.

Султан.

Сейіх-Ага, турецький сановник свиті султана.

Ібрагим-Али,

Старик козак.

Арапченко, слуга.

Козаки, козачки, женці, слуги і прочі.

Дієсь в Турції.

ПЕРШИЙ АКТ.

Чудова околиця, по правій стороні українська хата. По лівій стороні дерева.

СЦЕНА I.

Хор українських женців.

Ой збирайтесь працювати,
Золотую ниву жати;
Доле, мн тебе благаєм,
Щедротою — до нас ти будь
Хто працює, той і має,
Бог тому сам помагає,
Ой, не будем же журиться.
Бог благословить наш труд.
Рідний край мн споминаєм,
Що за тихим за Дунаєм...
За тобою, Україно,
Вік ми будемо тужить!

СЦЕНА II.

Оксанна (за кулісами).
Місяцю ясний,
Зірки прекрасні,
Божії очи,
Ви в темній ночі.
Вас я благаю,
Грудь облегчите,
З рідного краю!

(Оксанна виходить із хати зі серпом в руці..)

От уже і день. Уже Боже сонечко давно зійшло на високу небесну; сусіди в полі жнуть золоту пшеницю, тільки я одна прийду після всіх з моїм серпом... З веселим серцем пішли вони на працю, для їх ніч пройшла в тихім спокійнім сні.... а я?..

не знають сна мої очі! живу сиротою на чужині, серце тужить по рідному краю... (тихше). Сьогодні, в ніч, як місяць зайде за діброву, він, мій милий, мій коханий, буде тут, тут біля мого серця... (з радістю): О мій друже! рада з тобою на край світа!... (Обглядаєсь обережно кругом.) Не того боюсь я, щоб хто не підслухав мого серця, ні, я рада-б відкрити його перед всім, а боюсь щоб власті турецькі не провідали, не прочули, що тут близько єсть перебігчик з того краю, молодий чорноморець!... Від думн сеї серце завмирає!... А! міткі турецькі кулі, гострі їх ятагани, та лучше-ж смерть, ніж марно тратить на чужній молоді літа, далеко від милого, від родини!... О рідний краю, серце плаче, плаче, горює по тобі!....

Орленьку сизий.
Соколе бистрий,
Що вік на волі
В завидній долі...
Вас я благаю,
Грудь облегчіте,
Вість принесіте
З рідного краю!
Тихий Дунаю,
Зелений гаю,
Хвилі кипучі,
Вітри могучі
Вас я благаю:
Грудь облегчіте,
Вість принесіте
З рідного краю!

(Уходить).

Хор (за кулісами).

Ой ви братя, ой ви рідні,
Споминайте про нас бідних, —
Хоть Дунай нас розділяє,
Серцем з вами будем жить!

Прокіп Терен (підчас мови Оксани показуєсь ізза куліс)

Улетіла пташка... як місяць зайде за діброву, її коханий буде тут, — ... гм!... Побачимо, як — то ти, голубко, перелетиш сю ніч через Дунай... А, недруже! попав ся ти мені тепер!

коли сю ніч турецький ятаган не зніме з плеч голови твого коханого, коли-що живий в руки попадеть ся, то все таки його ти не побачиш більше, не пригорнеш до свого серця, ні мило-сердя тут не ждуть! — одна йому дорога-могла!... а ти, горда дівчино, в неволі изсушиш своє серце... О темна ніч, желанна ніч, жду тебе!... Хто-то йде сюди, здаєть ся Іван... мершій утікти, щоб дума моя булаб їм невдовгад. (Убігає).

СЦЕНА III.

Іван (весело трохи п'яний).

Ой, щось дуже загуляв ся,
Ледви я сюди добрав ся...
Буде жінка, мабуть, бити,
За чуприну волочити;
Гей, заїхав до шинкарки
Випив в неї ще три чарки —
П'яний з воза ізвалив ся,
Трохи, трохи не убив ся
Задумали мандрувати,
Рідні хати покидати, —
За Дунаєм опинились, —
А мені так-щось здаєть ся,
Що у Турків нам прийдець ся
Без горілки пропадати, —
З бісурменьством подружились;
Хто ж нас буде ратовати?!
Ой! погані такі жарти...
Випив, мабуть, я з дві кварта —
Третя ось-де пригодить ся,
(Винимає бутельку з кармана)
Щоб було чим похмелить ся.

(По скінченню пісні, свнту і шапку кладе на бік.) —

О-гов! а хто тут є, га? хто тут є, кажу?... нема нікого (дивить ся в вікно хати). Оксано, Оксано! чи ти дома? От же далебі нема нікого, — і дівчина пійшла, мабуть, в поле... Сердешна сирота, все журить ся, та плаче по рідному краю, та по

своєму коханому!... А отсе добре, що жінки нема дома а тоб зараз перепало мені на бублики... (смієть ся.) Усе-ж як-не-будь, одбрешусь. Тай добреж отсе ми бенкетовали, випили, та ки, чи-мало, — по чарці, по другій, та по десятій — так воно і теє!... балакали про всяку всячину; спомянули і стару матір, Запорожську Січ; а далі як заспівали: "Летів орел по над морем", та аж сумно стало! Щоб він, оттой Грицько Нечоса, — щоб ему на тім світі тяжко ікнулось!... Е! кинь лихом об землю!... Були там хороші молодці дівчата; — всі в стрічках та в квітках!... Весело було, далєбі весело! (Голос жени за куліса ми: ля, ля, ля, Іван трохи настрашив ся), Э, э, э, э! жінка! се її голосок, — якого вона врага вернулась отсе? буде вже лихо! Сховать ся-б куди, або що... (Требаб кудась спрятатся), а то така халепа буде, що яж кажу... (Прячеться за корч, но так, що би публіка його виділа.) От-тут добре буде...

СЦЕНА IV.

Іван і Одарка.

Одарка.

Ні, не пійду в поле, — уже нерано; — нехай Оксана одна жне, їй там веселійше... А чоловіка нема, тай—нема! от, чортове ледащо! як у воду упав! (грозиць кулаком). Потривай же, прійдеш ти до дому, будеш ти у мене памятать!

Іван (в сторону.)

Ой погано!...

Одарка.

Дівчина в полі і я в полі, а чоловік дома не сидить, ніна кого і хатину покинути. (Побачила свиту і шапку). Э!-отсе він, мій голуб сизий, приплів ся вже до дому... (дивить ся кругом) А де-ж се він?... Іване, Іване, де ти?... Іване! де-ж те він у гаспи да? (Підходить до свити і обглядає.) Свита його, і шапка його. (задум.) Деж се він?—Іване? Іва... (увиділа за корчом Івана). А! так ось де ти, мій соколе, чогож отсе ти ховаєш ся, га?

Іван.

Та ні, я теє... бач....

Одарка.

Чом ти отсе не озиваєш ся, га? а ну, лишень, вилазь сюди, де ти отсе пропадав, кажи?

Іван.

Та я отсе, так бачиш, теє....

Одарка.

Що теє?... куди тебе нечистий носив, кажи зараз?

Іван.

Та я.... гм... нездужав...

Одарка.

Нездужав? се-й-видно, що нездужав! а пика як у ката? кажи зараз, де отсе ти пропадав, відкіля се ти узяв ся?

ДУЕТ.

Одарка.

Відкіля се ти узяв ся,
Де ти-й доси пропадав?
Хоть-би Бога побояв ся,
Хоть-би трохи сором мав!
Деж, се так ти веселив ся;
Деж се так бенкетовав?
Як скрізь землю провалив ся!...
Дома чом не ночував?

Іван.

Ось послухай, що вчинилось...
Страх мене бере-й-тепер!
Лишенько таке зробилось,
Трохи, трохи я не вмер!...
Занедужав на дорозі, —
Тай набрав ся ж я біди!

Так, — що ледві вже на возі
Привезли мене сюди!...

Одарка.

Чи сеж випив на дорогу,
Чи в дорозі вже напивсь?

Іван.

Ні, — не пив, не пив ей-Богу!
От не гріх що-й забоживсь.

Одарка.

Випив, мабуть, з добру квартиру,
Або випив цілий кивш!-

Іван.

Ні, — не пив, — кажу без жарту:
Випив чарочку — не більш:

Одарка.

Ти гуляєш дні і ночі,
Яж сердешна все одна,
Ізсушила карі очі,
Сидя в хаті, у вікна...
Цілу ніч я ждала, ждала, —
Поки зїронька зійшла,
Все в віконце виглядала...
Ніч в слезах всю провела!

Іван (в сторону).

Ой лукава вража жінка,
Зараз в слези, — голосить!
Бач.. злякати чоловіка,
Щоб не знав він що-й-робить.

Одарка.

Ой колиб я перше знала,
З чоловіком як-то жить...

Лучше вік би дівовала,
Ніж тепер так слези лить!-
Жить не хочу більш з тобою
Ей-же-Богу розведусь...
Лучше буду жить вдовою
І без тебе обійдусь!...

Іван.

От, і в мене вражі очі
Плачуть трохи, — далєбі, (в сторону)
Бо не спали вже дві ночі...
Требаж трапить ся біді!?
Збив ся бачиш я з дороги
І прийшлось хоть пропадять!
Та спасибі, — до небоги
Втрапив, якось, ночувать.

Одарка.

Так отсе ти у небоги
Цілі сутки пропадав?
Щоб на тебе перелоги,
Щоб тебе ничистий взяв!...
Потривай-же, мій казаче,
Будеш, будеш памятать, —
Будеш тямить, небораче,
Як-то жінку шановать!
Макогоном руки-й-ноги
Поламаю!- — будеш знать
Ночувати у небоги, —
Дома як не ночувать!

Іван.

Ей, Одарко, годі буде,
Перестань бо вже кричать.

Одарка.

Ні! нехай же чують люди
Ні! не буду я мовчать!

Іван,

Жить не хоче більш зо мною,
Хоче, хоче розвестись...
Ей, Одарко, Бог з тобою,
Нубо, — готи, успокійсь!

Одарка.

Жить не хочу більш з тобою,
Ей-... Богу розведусь, —
Лучше буду жить вдовою
І без тебе обійдусь!-

(При кінці дуета Іван збирає своє шматє і коли він зігнув ся Одарка обкладає його кулаками і так ховають ся за сцену)...

Конець I-го акту.

АКТ II.

Та сама сцена.

Султан, одітий в просте убранє, в товаристві **Селих-Аги**, і кілька людей прислуги, котрим він дає знак уйти зі сцени а сам оглядає вид і любуєть ся нею...

СЦЕНА I.

Султан.

Отрадно сердцу здэсь, — спокійно...
Среді убогих хижин сїх,
Садов і пажитэй златих,
Могу вздохнуть я здэсь свободно...
Вдалі от суеті народной,
Вдалі от бльоска і дворцов...
І нэть сановних здэсь рабов
З їх вэчной лэстію, тлэтворной...
Богатств і слави упоэня,
Порфіру і вэнэць златой
Для жизнї мирной і прстой,
Всьо отдал би без сожалэнія,
Здэсь рай, святая здэсь природа...
Но царскій жребій наш іной,
І нэвозможень нам покой.
Коль хочеш бит отцом народа.

Ето хїжина казака, я рад, что могу узнать поближе бить їх храбрїє запорожци, я у нїх в долгу; тепер удобний случай сквитать ся. (Відходить в глибину сцени).

СЦЕНА II.

Султан. Іван.

Іван (за кулісами).

Сиди-ж там, — враг тебе бери! (Входить з фляшкою в руці, не помічає Султана.) Засіла вража жінка у куми, тай нехоче йти до дому... Отсю фляшечку хотів оставить на похмілля, а тепер, зі злости, всю випю зараз таки, от-що! (Увидів підходящого на сцену султана дивиться на него зі здивованєм).

Султан (по короткім мовчаню).

Здравствуй, добрий человек!

Іван (з поспіхом.)

Здоров був, здоров... а що ти за чоловік такий?

Султан.

Презній, не здешній.

Іван.

Пріізний? ну сідай, та відпочинь, будь гостем. (Садять ся на лавку: Іван ставить фляшку на бочку.) Так ти, добродію, не тутешний, се ти приїхав, мабуть, на празник..., тут тепер бо гацько збираєть ся народу, кажуть, що ніби-б то і сам Султан приїздом остановить ся щоб-то празновати тут малий Бейрам.

Султан.

Султан уже здесь.

Іван.

Ов? а я і не знав! от бач! а мені хотілось дуже його побачити: який він; мені знаєш, він полюбив ся...

Султан.

За что-ж он тебе полюбил ся. Ти говориш, что эго не видал?

Іван.

Та воно, як тобі сказати? і бачив я його і не бачив...

Султан.

Как же это так?

Іван.

А коли хоч, то я тобі розкажу як.

Султан.

Розкажи...

Іван.

Ось бач, як воно було: чи памятаєш ти отту злу січу з Арнавами на полі?...

Султан.

Очень помню.

Іван.

Ну добре, от яж тобі і розкажу, за що він мені полюбив ся: спершу завязалась, знаєш, з Арнавами перестрілка, ну, а ми, себ-то наша пластунівська паланка; стояли от-так, недалечко. з добру московську верству...

Султан.

Так ти казак пластуновской паланкі?

Іван.

Пластунівської, отсеж вона тут і э; а там, за нами Титарівська паланка. Ну, коли дивимось, аж несуть ся яничари, а по переду, на вороному коні, такий молодець!... він ще, бач, не був тоді султаном, та прямо зі своїми яничарами так і наскочив на батаву Арнавтів, пішла січа! ятаган його мов блискавка сяє! Арнавти, неначе снопи, кругом його так і валюють ся! от ми уже було і закричали: молодці, молодець! та-ба вражі яничари не видержали! Арнавти взяли верх, і вже, сердешного його! було окружили!

Султан (в сторону).

Да, памятэн мнэ етот час!

Іван.

От, наш курений отаман бачить тоді, що непереливки, та як крикне: хлопці!... та оттак і показав срібним перначем, ми на наших бистрих степовиках, як той вихор так і понеслись і врзались в густу батаву Арнавтску! тут уже було, бач не до

мушкетів) в шаблі, знаєш, в ножі, та в кінжали!... Завзято бились Ариавти; але! недовго бились сердешні, хоть було їх і більше; поле кровю залилось! Ех! чи мало і нас тоді лягло! нехай царствують! Микола Глек!... Данило Лебединець... а Петро Очерет? ! він сердешний положив там свою козацьку голову, він первий закрив його своєю широкою грудю. Жаль мені його сердешного! Осталась дочка Оксання, сирота; от що у мене проживає, вся в батька, щира і добра дівчина!

Султан.

Так доч зго, говориш, проживаєть у тебе?

Іван.

У мене, у мене — я, бач, чоловік бездітний. А він, покійник, був, мій приятель... От-тоді і мене, зовсім уже мертвого, винесли козаки з поля... Так от воно як: і бачив-би то я його, себ-то Султана, і небачив; а полюбив ся він мені за те, що з біса хоробрий, як самий завзятий запорожець! дуже хотілось би побачить його.

Султан.

Еслі ти так хочеш зго видет, то, пожалуй, я тебе могу доставить случай.

Іван.

Чи справді? будь-ласка, добрий чоловіче, велике тобі спасибі буде, коли що се можна; та як же?

Султан.

У мене, видіш, єсть там, в зго свитє, пріятелі.

Іван.

Те, те, те, те, те! так так себ-то твій приятель і теє?... спасибі! спасибі! (береть фляшечку). Хотів би я тебе почаствовать та ти сего питя не будеш пить, — воно, я знаю, законом вам запрещено; ну, так я один випю за твоє здоровлє!... (не находить чарки). Ова! чарки нема! потривай, збігаю у хату. (Уходь. Султан по уході Івана встає і дає знак, на який являється Селих-Ага і скілька слуг).

Султан (Селих-Агі).

Вот здесь мивьот казак пластуновской паланкі, адін із храбрих казаков, вэрно нам послуживших в прошедшее смутное время. От нэго я могу узнать подробности дэла з Арнавтами. Он меня нэ узнал і желяэт відэт, пригласі эго во дворец, к-себэ; я сейчас там буду под відом твоего пріятеля. (Уходит і за ним і деякі його слуги).

СЦЕНА III.

Селих-Ага, потім Іван.

Слушаю государ!... (Слугам) Ти, Соліман, Абдул, і ти Гассан, останьтесь здесь і будьте тут невдальокэ. (Прислуга кланяэть ся і уходит). Молодий наш государ любіт, кажется, подражат знаменітому своему предку, великому Гарун-Аль-Рашиду. (Садьгь ся на лаву.)

Іван. (з чаркою.)

Зовсім стемніло вже, на силу найшов чарку. (Увидів Селих-Агу здивований дивить ся.) З бородою!... а здаэть ся був без бороди... що се за причина? се щось не певно!

Селих-Ага.

Садісь, казак, да поговорим.

Іван (боязливо сідаэ.)

(В сторону.)

Що за вража мати, далєбі не він!

Салих-Ага.

Так ти хочеш відэть султана.

Іван.

А ти по чому се знаэш?

Селих-Ага.

А мнэ сказал мой пріятель, вот что тут з тобою разговаривал.

Іван.

А! так ти його приятель? Ну добре, добре, спасибі; та як же б се зробити? хочеть ся дуже побачить його, та туди мене, простого козака, і не пустять.

Селих-Ага.

Пустять, надто телько, чтобы ти одѣлся в турецкоє платѣ.

Іван.

Ге! деж тут взять? у мене його нема.

Селих-Ага.

Платѣ будѣт сей-час. (По знаку являєсь Гассан-арапченок, котрому Селих-Ага говорить кілька слів на ухо. Гассан бистро уходить за куліси.)

Іван (в сторону.)

Э, э, бач який чорномазий (Селих-Ага). Що это за чик?

Селих-Ага.

Арап, слуга моего пріятеля.

Іван.

А кудиж дів ся твій приятель?

Селих-Ага.

Эму нѣт времені, — он просіл меня ісполніт твою просьбу.

Іван.

Ну, спасибі, тобі, спасибі. (Гассан приносить шапку і верхне турецке убраня.)

Селих-Ага (встає.)

Вот і платѣ, — адѣнься, а он тѣбя проводіт сейчас к нам, — прощай!-

Іван.

Прощай, добродію, прощай! зараз йду (бере убраня). А ну, який з мене буде Турок.

Селих-Ага. (При кулісах здержуєсь)
Да вот эще что, как тэбя зовут?

Іван.

Мене? Іваном.

Селих-Ага.

Так вот відіш, когда надэніэш шапку і когда часовой тэ-
бя спросит, то-так же тэбэ називать ся Іваном?

Іван.

Та, та, та! — а як же б мені звать ся?

Селих-Ага.

Назовись, пожалуй, (подумав) Урханом, да смотри, помні,
нэ забудь, а то нэ пропустят і нэ увідіш Султана. (Уходить).

Іван.

Ні, ні, буду памятать, — Урхан, Урхан, Урхан; зараз о-
дягнув ся та й підемо, бо таки, й не рано, уже женці йти муть
з поля, то щоб нас не побачили; зараз одягнусь. (Надїваєсь і
балакає.) Урхан, Урхан.... А тебе, чорномазий хлопчику, як
зовуть? (Гассан знаками показує, що він німий). Що, сердеш-
ний, німий!- от тобі і провожатий! (Гассан знаками показує,
що він знає дорогу). Э! знаєш дорогу? (Гассан киває головою)
Ну добре нема отсе зеркала, подивить ся-б, який з мене Ту-
рок. (Смієть ся.)

Тепер я турок — не козак,
Здаєть ся добре одягнув ся?
І як отсе зробилось так,
Щов Турка я перевернув ся?
З Івана я зробивсь Урхан, —
Нехай. Одарка вибачає,
От бач, який напав жупан!
Тепер вже жінка не пізнає.

Хор (за кулісами без оркестри).
Ой ви братя, ой ви рідні...
Споминайте про нас бідних, —
Хоть Дунай нас разділяє,
Серцем з вами будем жить.

СЦЕНА IV.

Женці з серпами і вінками із колоса — і полевих цвітів.
Оксанна уходить в хату. -- Танці.

СЦЕНА V.

Після танців — совершенная ніч. Оксанна виходить із хати.

Оксанна.

Ангел ночі над землею
Тихо віз вже крилом,
Божій мір з своєї сім'єю
Почиває тихим сном.
Тільки зірки в небі сяють,
Шепче лист, шумить Дунай,
І між себе розмовляють.
Шепчуть все: коханий, коханий....
А серденько так і б'ється
Снизим голубком в груді....
Стогне, мліє і здається,
Що говорить, горить в огні....
Місяць хмарою закрився
От завидливих очей.
За діброву вже спустився
Далі, далі від людей.
Вже година та близенько.
Вже настав умовний час...
Жду тебе, моє серденько,
Темна ніч закриє нас!....

СЦЕНА VI.

Оксанна і Андрій в бурці і міховій шапці прокрадають ся по
межи дерева.

ДУЕТ.

Андрій.

Хмарой чорною діброва
Ростелнлась по Дунай,

Жду тебе я, чорноброва,
Ідем, ідем, в рідний край.

Оксанна.

Тут в убогій сій хатині
Дівчионька сирота
Марно тратить на чужині
Молоді свої літа.

Андрій.

Ласточко моя прекрасна
Серцю радосний сей час,
Ти на вік моя, кохана,
Смерть одна розлучить нас.

Оксанна.

О мій друже, мій прекрасний,
Серцю радосний сей час;
Я твоя, о мій коханий!
Смерть одна розлучить нас!

Андрій.

Між скалами у Дунаю
Добрий човен жде нас там;
Темна ж ніч, мов вранив стая,
А у Турків тут Бейрам.
І знакома мені дорога,
Тихо цеп нічну пріїдем,
Там, надія вже на Бога,
Ми Дунай переплинем.

Андрій і Оксанна.

О мій друже, мій прекрасний і проч...
(Удігають).

АКТ ІІІ.

Та сама сцена.

СЦЕНА І.

Одарка сидить під деревом і бриває листя з дерева.

Одарка.

Ой казала мені мати
І приказуваль,
Щоб я хлопців у садочок
Не приманювала,

Ой, мамо, мамо, мамо....

Не приманювала.

Посилала мене мати
До криниченьки,
Та принеси, моя доню,
Та водиченьки,

Ой, мамо, мамо і т. д....

Ой пішла я до ставочка
Забарила ся,
На козака молодого
Задивила ся,

Ой, мамо, мамо і т. д....

Розмовляла з козаченьком
Цілу ніченьку.
Ой помяла фартушину,
Тай новісеньку.....

Ой, мамо, мамо і т. д....

Ждала мене моя мати
Не дождала ся,
А я собі у ставочку
Полокала ся.

Ой, мамо, мамо і т. д....

Полокала ся. (Уходить в хату).

СЦЕНА II.

Іван і Одарка.

Іван (з шапкою і кафтаном в руках.) Куди він дівся оттой чорномазий? (Глядить кругом). Гассан, Гассан! зліз, як у воду впав. Щож, отсе буде з эго одежиною? (Кладе шапку і кафтан). Нехай, він може прійде. А приятелі мої Турки збрехали, балакали за-північ; молодий шо без бороди, охочий, мабуть, до воєнного діла все распитував... та добрий тютюн курили, от і все, а Султана так-таки я і не бачив. Шо то я скажу тепер жінці? та нехай сердить ся! (Садить ся на лавку і примірює шапку). Скажу я їй, шо я тепер Урхан, а не Іван, от-що! так-таки і скажу, шо мов я зовсім уже в Турка перевернув ся (смієть ся.) Отпочину трохи, ще рано (кладєсь на лавку). Урхан... се мабуть якась така перзуна турецька... (в хаті стук ро збитої посуду.) О-го! мабуть дуже сердита! прикинусь ніби я сплю...

Одарка.

От-же, Оксани і досі нема, уже як забереть ся до куми Тетяни, та там і днює і ночує!- (увиділа спячого Івана.) На силу то його принесло! Поки сидить дома, то й чоловік як чоловік, і козак з його добрий, а як понесе нечистий з дому, то вже!.... Вставай лишень, люди добрі кажуть, день.

Іван (звіває.)

Гассан, Гассан, чорномазий! ходім, пора.

Одарка (встає).

Навіжений! чого-ти ревеш як товариюка? який тут тобі Гассан? — вставай!

Іван (встає, бере шапку і кафтан і хоче йти.)

Ой, ой! От-же заснав ся, пора йти!-...

Одарка (піддержує його за рукав.)
Куди тебе нечистий знов несе?

Іван.

Як куди? до мечети.

Одарка.

Шо таке?

Іван.

До мечети кажу, — молить ся.

Одарка.

До мечети молить ся! Та що се ти блекотиш обів ся, чи горілка ще не видихалась із голови?

Іван.

Ге! горілки вже я зарік ся пити.

Одарка.

Як так? чи справді? от за се спасибі!

Іван.

Та нам таки і законом наказано.

Одарка.

Кому-б то се, вам, законом наказано?

Іван (надіває шапку).

Нам Туркам.

Одарка (всплеснула руками).

Ох-мені лихо!- далєбі Іван мій від горілки з глузду зїхав! Де се ти, Іане, шапку взяв?

Іван.

Ге, ге! уже я не Іван.

Одарка.

Не Іван? а хтож отсе ти такий?

Іван

Урхан, — турок.

Одарка.

Оттак то мій сердешний! отсе він до чортиків допив ся! се вже гадюка та небога, вона, вона його з розуму звела!

Іван.

Еге! небога, небога!... вчора вже три Туркині обіцяли за мене вийти заміж.

Одарка.

Пропав чоловік! зовсім з глузду зїхав! які там навісні Туркині що за п'яного, за тебе хочуть вийти заміж?!

Іван.

Еге! уже й заручив ся!

Одарка (в сторону).
Отто бреше! (голосно). Так отсе ти зовсім в Турка пере
вернув ся? як же се воно буде?

Іван.

Як буде? а ось як:

ДУЕТ.

На туркинях оженю ся,
Вже я більше не козак,
І з тобою розійду ся,
От воно вже буде як.
Молодице, вгомони ся,
І від мене вітчепи ся,
Вже тобі я не Іван
Турок я тепер, — Урхан...

Одарка.

Чоловіче, бій ся Бога,
Ох пропаща голова!
Се гадюча та небога
З розуму його звела!
Чоловіче мій коханий,
Чи ти сонний, чи ти п'яний?
От до чого вже допивсь;
На туркинях заручивсь!

Іван (в сторону).

Що, гадюча молодице,
Добре я тебе злякав?

Одарка (в сторону).

На туркинях оженить ся, —
Бач, що в голову набрав!

Іван (в сторону).

Вже сердешна, мабуть, плаче!

Одарка (в сторону).

Потривайже, мій козаче!

Іван.

Та нехай же, — не боюсь!

Одарка.

Дам тобі я, — оженюсь!
Що робить я, бідна, маю,
Нещаслива сирота!
Гіркі слези проливаю,
Марно йдуть мої літа;
Цілий вік журюсь, горюю,
День — у — день роблю, — працюю,
Він же, знай, все пэ, та пэ,
От-таке моє житэ.

Іван.

Ти вже, жіно, не турбуй ся,
Заведу собі гарем,
На туркинях оженю ся,
Тай гарченько заживем....
Ей, Одарко, вгомоии ся,
Поки я не розізлив ся, —
Бо тоді вже — вибачай, —
Зараз в міх, та і в Дунай!-

Одарка.

Чи наїв ся ти кукольвану,
Чи наїв ся блекоти,
Знай, — за мову сю погану
Набереш ся ти біди!
Що, козаче, доходив ся!
Аж до чортнків допив ся....
От-така ловись, — Урхан!-
З глузду зіхав мій Іван!

Іван (в сторону).

Бач, як вража молодиця,
Люба жіночка моя,
Бач як злит ся, злить ся, злить ся,
І лютує, як змія! (ей).
Годі, годі, не турбуй ся,
На туркинях оженю ся;
Так-то жіно, — вибачай,
Лихом нас не поминай!

(В сторону)... От-так налякав вражу молодицю!

Одарка (в сторону).

Подожди-ж, ледащо, дам я тобі Туркині!... (В дали чути барабанний бій і марш, поступенно зближаєть ся).

Разом обоз.

Що се таке?

Іван.

А' пійди лиш, жінко, подиви ся,

Одарка.

Не хочу, не пійду!- приказуй тепер твоім Туркиням.

Іван.

От, ледащо! (Смотрить в сторону, відки чути барабан. Одарка тоже). Що се за вража мати, якийсь калавур турецький, чи що?....

Одарка.

І либонь йде сюди.... Чоловіче, коли-б лиш не напасть се яка?!

Іван (проворно пряче шапку і опанчу під бочку).

Нехай йому чорт! ще подумають, що украв, се вже щось не даром....

Одарка.

А на що се ти ховаєш шапку? Так ось ти який Турок? еге!...

Іван.

Та ні, се я жартував.

Одарка.

А ти, навіжений думаєш, що я і повірила. Так отсе у тебе такі жарти, ну добре, потривайже!...

СЦЕНА II.

По переду Турок, за ним турецький конвой ведуть Оксанну і Андрія в ланцах.

Одарка.

Що я бачу, — Боже мій!...

Іван (сильно дивить ся).

І Оксана і Андрій!....

Турок.

Слушайте сюда, — внімайте,
На вепрос мой отвічайте:
Кто із вас Іван Карас,
Во дворці, что был вчера-сь,
Что попал туда обманом
І назвал себя Урханом?

Іван (заляканий в сторону).
От-таки ж, таки попав ся!...
А на що тобі Іван?

Одарка (Іване).

Що, небоже, добрехав ся?

Турок.

Фірман вот прислал Султан...
Повелѣніє Султана
Чтоби Карася Івана
І козаков, что тут єсть,
Всех собрать і їм прочесть
Фирман этот громогласно,
Било б всем понятно, — ясно...
Послан їм уже приказ
Всем прибить сюда сейчас.

Оксана.

Нещаслива наша доля!-
Милосердя нам не ждять....
Люта смерть, або неволя
Нас навѣки розлучить.

Андрій.

Не страшні мені кайдани,
Смерть, неволя не страшна:
Жаль коханя Оксани,
Що останеть ся одна!...

Одарка.

Се недаром вражі Турки
Приплели ся вже сюди;

Попадем ся їм у руки,
Наберемо ся біди!...

Іван.

Жде нас лихо, смерть, неволя,
Тут вже доброго не ждуть
Що робить! — така доля...
Умірять то — й умірять!

Оксана і Андрій.

В нещасливій нашій долі
Вічні ждуть кайдани нас;
Дайте смерть нам, щоб в неволі
Не застав нас смерті час!
На тім світі ж ми з тобою
Вічно будемо витать,
Там любовію сьвятою
Буду вік тебе кохать!

Іван.

От-такий-таки попав ся!
Що тут діять, що казять?
Далєбі не сподівав ся
Щоб так швидко умірять!
Ще-й-на сьвітї не нажив ся,
От-же вже і умирай!
Цілий вік я тут нудив ся,
Хотьби там... пустили в рай!

Одарка.

Лишенько менї на світі
Що тут діять, що робить?
Ох! бою ся овдовіти.
Не остати ся вдовою,
Крий же Боже, страшно як!
Хлопці не датуть спокою
Тай-таки осудить всяк...

Турок.

Встрасє і смущенє этом
Ждем їх, думають, бєда!-

Что пошло ся з бѣлым свѣтом
Распростить ся на всегда;
Но Востока повелитель
К ним сюда меня прислал,
Этим фирманом властитель
Им свободу даровал.

Иван.

Чи не можноб зараз знати,
Як прійдеть ся умирати?

Турок.

Погоди, не торопись...
Вот казаки собрались.

Хор.

Нас сегодня повістли,
Щоб сюди поспішли;
Велено нас тут зібрати,
Фирман будуть нам читати;
Чорноморця тут піймали
І в кайдани заковали.
А тепер начнуть судить...
Бідний! вже ему не жить!
Не вернути ся до дому
Козакові молодому, —
Доля вже зго така...
Жаль нам дуже козака!

Турок.

Смирно слушать, не мішати!
Фирман я начну читати:
Государ наш і властитель,
Правовѣрних повелитель
Фирман этот вот прислал:
Вам свободу даровал.
Всѣм вам тут повелѣвает,
Кто оставитъ пожелаѣтъ
Придунайскій здішній край,
Тот домой себѣ ступай...

Всі. Ов? А! спасибі йому, спасибі!

Турок. (Андрію і Оксані)
Перебіжчика прощаєть
І ему он позволяєть
Возвратить ся в край родной
І невісту взять з собой.

(З Андрія і Оксани знімають ланци)
А Карас з його женою
Наділяють ся казною,
Хочеть он — остань ся тут, —
А не то — так з Богом, в путь!

Всі.

А спасибі йому, від серця одлягло!

Іван.

От спасибі!!! жаль дуже, що не привелоеь його побачить!

Турок.

Ти його видів і говорив з ним.

Іван. (з здивованєм)

Як, коли, де?

Всі.

Чи справді?!

Турок.

Він був сегодня, твоім гостем і в двірци ти з ним говорив...

Всі.

А!!! і не догадав ся... не догадав ся!...

Турок.

Готовтесь до відїзду; вам буде прислан нарочитий з листом для переправи через Дунай. — Прощайте! (Турок і сто-рожа).

Всі.

Пращайте, всі пращайте! (всі дивлять ся вслід за Турком і повторяють пращайте).

Іван.

Не догадав ся!!!

Одарка.

Роскажи ти, будь-ласкав, Іване, як се воно так зробилось?
Всі женьщини.

Роскажіть дядьку Іване!

Іван.

Цитьте, сороки! (з надумою) що, каже, козаки бажа-
либ? а я, не вдогад, тай кажу: отпустить би їх до дому, бо во-
ни мруть тут, як мухи, від журби по рідному краю...

Старик.

Спасибі тобі, Іване, за розумне слово...

Всі.

Спасибі, дядьку Іване, спасибі.

Одарка.

А Оксана-ж як отсе?

Іван.

Е, а ходи лишень сюди, Андрію.

Одарка.

А ти, Оксано, йди лиш сюди!

Старик.

Годі вам! що було, те прийшло, а лучше помолить ся Го
споду Богу за його великі милості, та щоб він сподобив поба
чити рідний край (бере Андрія за руку і підводить в середину
сцени). Помолим ся, діти!... читай, хлопче, молитву!

МОЛИТВА.

Андрій.

Владико неба і землі!
Взивающих к Тобі з мольбою
Десницею Твоєю святою
З висот небесних осіни!
О Боже, призри на народ,
Єдина бо єси надія!
І благоді Твої святії
Да славимо із рода в рід...
О родину! в землі чужій
Сини твої в журбі ізнили
І, споминаючи, тужили
Про язви скорбнії твої!
Щасливий путь нам, Боже, дай,

На тя, Всесильний, уповаєм,
В слезах к Тобі ми прибігаєм,
Даруй нам зрїти рідний край!

(По скінчено молитви декотрі плачуть, цілюють ся і поздоро
вляють ся.)

Іван.

От тепер добре б і по чарці випити... Зберїть ся лишень
хлопці, і ви, молодіці і дівчата, сьогодні в вечері, сюди; тут
поїдемо, як і коли ї-хать, — та тут уже і випємо відїздного
(Оксані весело). А що, Оксаню, поїдемо, чи не поїдемо?

Оксана (підходить на середину).

Чи справдіж, побачу я рідний край, мою милу родину?
А! дай-то Боже!-

КОНЕЦЬ.

Там, за тихим за Дунаєм,
На землі єсть Божий рай...
Ми тудя, тудя бажаєм, —
Там наш милий рідний край!
Іви, тополі струикі,
Хижі наші оновіли;
Плачуть, плачуть, нас там ждуть...
Дай же, Боже, добрий путь!
Ви же, братіки, прощайте,
Хто остав ся тут прощай!
Родину не забувайте,
Споминайте рідний край...
Україно, рідний краю,
Серцем я тебе бажаю,
Все, що мило, жде там нас...
Дай же, Боже, в добрий час!...

Хор.

Там за тихим за Дунаєм
На землі єсть Божий рай,
Ми тудя, тудя бажаєм,
Там наш милий рідний край!

КОНЕЦЬ.

Український Сьпіваник	0.40
Борба Сьвітів	0.40
Рай і Поступ	0.40
Канадійський Кобзар	0.30
Збірка Українських Письменників	0.30
Герой Капітула	0.30
Коли зійшло	0.30
Абу Казимові Капці	0.30
Козацька Пімста	0.30
Про Українських Козаків Татар та Турків	0.25
Початки Релігії	0.25
Казки Братів Грімів	0.25
Сповідь бувшого Царя	0.25
Дявольська справа	0.25
Не любо не слухай	0.20
Казка про Івана Царевича та сірого вовка	0.20
Хрунь і Чорт	0.15
Як закладати Читальні	0.10
ЕНЦИКЛЬОГЕДІЯ в укр. мові	2.00
Подорож до Краю Ліліпутів	0.20

КАТАЛЬОГ ВИСИЛАЭМО ДАРОМ.

А Д Р Е С А : —

Ruska Knyharnia
850 MAIN ST. WINNIPEG

Найбільша Українська Книгарня Західної Канади в Едмонтоні.

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ГРАМОФОНІВ І УКРАЇНСЬКИХ РЕКОРДІВ ПРОДАЄМО ПО НАЙТАНЬШІЙ ЦІНІ.
ТУТ ПОДАЄМО НАЧЕРК ЛИШЕ ДЕЯКИХ КНИЖОК:

З Діски Родини — три томи	\$ 1.50
Наука про Управу Землі — Богато ілюстрацій	1.00
Український Кухар — Як варити і печи	1.00
Матюнька — один том 40 цт. — два томи	0.80
Домашній Лікар	0.75
Ветеринар	0.60
Страшні Тайни Монастирських Мурів друге видане	0.75
Нечитальник	35
Маруся і інші оповідання	0.40
Страшний Монах Роспутін	0.35
Кобзар Канадійський	0.30
Запорожець за Дунаєм	0.25
Де Любов там і Бог	0.15
Смерть за Правду	0.10
Подорож до Краю Великанів — — — — —	0.20

І всякі інші книжки, як історії, повісти, новелі, оповідання, казки, байки, сьміхованки, пісні, поезії, колядники, календарі, образи і т. д.

ЗАМОВЛЕННЯ ЗАЛАГОДЖУЄМО СКОРО.

ПИШІТЬ ПО КАТАЛЬОГ .

Ukrain. Knyharnia

10234 96 TH ST. EDMONTON.